

Pienākums deklarēt pastāvīgi ilgstošā periodā veiktus darījumus, kuros par PVN samaksu atbild preču vai pakalpojumu saņēmējs 3/3/21

Partnere un vadītāja nodokļu konsultāciju

nodaļā, PwC Latvija

Ilze Rauza

Lai nodrošinātu sistemātisku PVN aprēķināšanu un novērstu izvairīšanos no PVN samaksas situācijās, kad darījums veikts nepārtraukti un ir sarežģīti konstatēt darījuma brīdi, PVN likums nosaka termiņus nodokļa rēķinu izrakstīšanai un nodokļa deklarēšanai. Taču vai šie termiņi ir attiecināmi uz darījumu starp diviem Latvijā reģistrētiem nodokļa maksātājiem, kurā par nodokļa aprēķināšanu un samaksu atbildīgs ir preču vai pakalpojumu saņēmējs ("vietējais reverss")?

Regulējums

PVN likuma 31. panta otrā daļa un 32. panta trešā daļa nosaka brīdi, kad darījumu, ko veic pastāvīgi ilgstošā periodā, uzskata par notikušu. Tātad, ja preces piegādā (izņemot nomaksas pirkumus) vai pakalpojumus sniedz (izņemot kustamo lietu nomu) pastāvīgi ilgstošā periodā un par šo piegādi vai pakalpojumu sniegšanu periodiski izraksta nodokļa rēķinus vai arī šāda piegāde vai pakalpojumu sniegšana rada turpmākus maksājumus, tad uzskata, ka darījums ir noticis tad, kad beidzies periods, uz kuru attiecas šie rēķini vai maksājumi, bet ne retāk kā reizi sešos mēnešos. Nodokļa rēķins par šādiem ilgstošā periodā veiktiem apliekamiem darījumiem izrakstāms ne retāk kā reizi sešos mēnešos (PVN likuma 129. panta devītā daļa).

PVN deklarāciju par taksācijas periodu iesniedz par tajā veiktajiem darījumiem, līdz ar to ilgstošā periodā veiktam darījumam jābūt deklarētam ne retāk kā reizi sešos mēnešos attiecīgā taksācijas perioda deklarācijā, kad par darījumu saņemta atlīdzība vai beidzies periods, uz kuru attiecas nodokļa rēķins.

Šīs normas regulē darījumus iekšzemē, un to piemērošana šķiet skaidra, kad PVN reģistrēts preču pārdevējs vai pakalpojumu sniedzējs veic apliekamus darījumus vispārīgā kārtībā. Neskaidrības rodas vietējā reversa darījumos, it īpaši pakalpojumu saņemšanas gadījumos, kad atbilstoši PVN likuma 141. un 143. pantam par nodokļa samaksu atbildīgs ir ar kokmateriālu vai metāllūžu piegādi saistītu pakalpojumu saņēmējs. Praksē veidojas situācijas, kad ar kokmateriālu piegādi saistīts pakalpojums (piemēram, cirsmas tiesību piešķiršana un cirsmas izstrāde) vai metāllūžu demontāžas process ir garāks par sešiem mēnešiem, un vēl netiek maksāta atlīdzība.

PVN likuma 142. pantā minētajiem būvniecības pakalpojumiem, kuriem arī nodokļa maksāšanas pienākums noteikts pakalpojuma saņēmējam, ilgstošā laikā sniegtā pakalpojuma brīdis PVN piemērošanai PVN likuma 32. panta piektajā daļā ir noteikts ne retāk kā reizi 12 mēnešos, taču pārējos vietējā reversa darījumos speciālas piemērošanas normas nav paredzētas. Tātad uz šiem darījumiem (arī ilgstoši sniegtiem pakalpojumiem) ir attiecināmas vispārīgās preču piegādes un pakalpojumu sniegšanas darījuma brīža noteikšanas normas.

Var veidoties situācijas, kad pakalpojumu sniedzēja novēlotas rēķina izrakstīšanas gadījumā pakalpojumu saņēmējam jāseko nodokļa aprēķināšanas, deklarēšanas un, iespējams, arī samaksas termiņu ievērošanai.

Situācijās, kad saņemam ilgstoši sniegtus pakalpojumus vai preču piegādi (piemēram, ar kokmateriālu sagatavošanu saistītus pakalpojumus), kā arī citos vietējā reversa darījumos, jau līguma slēgšanas brīdī ieteicams paredzēt regulāru starprēķinu izrakstīšanas kārtību, kas palīdzēs konstatēt darījuma brīdi, lai deklarētu nodokļu maksātāja darījumus un uzrādītu nodokli, kas aprēķināms un maksājams kā preču un pakalpojumu saņēmējam, it īpaši gadījumos, kad nodokļa rēķins nav saņemts.

Jānorāda gan, ka PVN likums neparedz finanšu sankcijas par novēlotu vietējā reversa darījumu deklarēšanu.